

PREGĂTIREA UNEI REFORME ADMINISTRATIVE DE CĂTRE
I. C. BRĂTIANU DUPĂ PROCLAMAREA REGATULUI ROMÂNIEI

ALEXANDRINA DANIELA CIOBOTEA-GAVRILĂ*

În epoca reformelor de modernizare a statului național sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, administrației i s-a rezervat rolul de factor fundamental al implementării formelor civilizației occidentale¹. Cuza vodă a apelat chiar și la specialiști francezi pentru ca „ordinea să urmeze dezordinii”². Legile administrației și împărțirii administrative a statului din anii 1864-1865 au declanșat un amplu proces de reorganizare ce a creat principiile de drept pentru toți anii de atunci și până astăzi. Concomitent cu formarea unui nou climat de autonomie administrativă locală, în care comunelor și județelor li s-a atribuit calitatea de persoană juridică, s-au configurat unitățile noi ale împărțirii teritoriului țării. Împărțirea administrativă începută prin legea de alcătuire a comunelor în 1864, care prevedea reunirea lângă un sat „principal” a satelor și cătunelor „înclinate” și „anexate”, a necesitat timp îndelungat într-o fixare statornică a fiecărei comune, plasă și județ. De aceea, statul a revenit de mai multe ori după 1864 în alcătuirea unităților administrative, în 1868, 1871, 1874 și 1876.

Încercările de „rotunjire” a unităților administrative din deceniile șapte și opt ale secolului al XIX-lea au devenit tot atâtea căutări politice pentru organizarea unei administrații eficiente³. După cucerirea Independenței de stat și proclamarea Regatului României aceste demersuri politice au fost reluate de I. C. Brătianu în calitatea lui de ministru de Interne. În 1881, preocupările lui în acest sens sunt reflectate prin ordinele Ministerului de Interne către prefecturi ce vizau o decizie guvernamentală ce trebuia așezată pe informații istorice, sociale și economice certe („numai științe bine constatate”). Erau cerute informații despre dimensiunea județelor și plășilor în evoluția lor, numirea hotarelor acestora, sau despre „confinele comunei despre istoria ei, despre proprietate, în a cui mână a fost în vechime și în a cui se află astăzi și prin ce eveniment”.

Toate cerințele Ministerului de Interne au dus la alcătuirea unor interesante studii despre hotarele județelor și plășilor ce cuprindeau două părți: „partea istorică” cu „toate modificările ce treptat s-au introdus cu timpul în circumscripțiile administrative

* Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Dolj.

¹ E. Lovinescu, *Istoria civilizației române moderne*, București, 1997.

² Constantin C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, București, 2000, p. 331.

³ Nicolae Băbălău, Dinică Ciobotea, Ion Zarzără, *Din istoria instituțiilor administrative ale județului Dolj*, Craiova, 2004, p. 17 și urm.

din cea mai depărtată vechime” și partea a doua cu hotarele din 1881 ale fiecărei plasă și județ.

Noi avem ca model dosarul 221/1881 din fondul „Prefectura județului Dolj”, cel care a reținut datele referitoare la acest județ în urma conlucrării Prefecturii cu subprefecții plășilor. Acest dosar⁴ putem să-l evaluăm ca o primă încercare de formare a unei baze de documentare științifice pentru monografiile județelor și comunelor, inițiată din considerente politico/administrative de I. C. Brătianu.

Marele om politic nu a fost doar cu acest prilej racordat la istoria poporului său, inițiativele de investigare și documentare regăsindu-se și în problemele genealogiei, arheologiei, geografiei și etnografiei.

De asemenea, remarcăm faptul că administrația ținutală a devenit o preocupare specială a liberalilor în anii 80 ai secolului al XIX-lea prin care se urmărea o distribuție nouă a comunelor între plăși, scurtarea distanțelor cetățenilor până la reședințele de comună și subprefectură, sau „adăugările de funcționari” ce au frământat societatea românească și organismele statului în direcția „satisfacerii intereselor publice”.

THE PREPARATION OF AN ADMINISTRATIVE REFORM BY I. C. BRĂȚIANU AFTER THE FORMATION OF THE ROMANIAN REIGN

Abstract

After achieving the Independence the Romanian Reign was proclaimed. Then the steps for the reorganization of the administrative units were performed by I. C. Brătianu as a Ministry of the Internal Affairs.

The territorial administration became a goal of the liberals in the 19-th century. Thus they wanted to redistribute the parishes.

⁴ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Dolj, fond Prefectura județului Dolj, serv. Ad-tiv, dosar 221/1881. Dosarul cuprinde Ordinul Ministerului de Interne nr. 332 către Prefectura județului Dolj, Adresa Prefectului județului Dolj, Anton Brăiloiu către subprefecți, și Răspunsurile înaintate de prefectul Anton C. Brăiloiu către Ministerul de Interne la 19 aprilie 1881. Se menționau hotarele județului Dolj și ale plășilor. După legea din 1876, județul avea șapte plăși (Amaradia, Balta, Dumbrava, Jiu de Jos, Jiu de Sus, Ocolu, Câmpu), 14 comune rurale și 2 urbane (Craiova și Calafat). Între anii 1874 și 1876 fuseseră 94 comune rurale și 2 urbane, iar între legile administrative din 1864 și 1874 numărul comunelor rurale a fost 146 și al celor urbane 2. Înainte de 1864 au fost 272 „comune rurale”, adică sate, și 2 orașe: Craiova și Calafat, cu aceste statute din 1582 și, respectiv, 1856.